

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem - Kolozsvár
1.2 Kar	Református Tanárképző és Zeneművészeti Kar
1.3 Intézet	Református Tanárképző és Zeneművészeti Intézet
1.4 Szakterület	Zene
1.5 Képzési szint	Licenc
1.6 Szak / Képesítés	Zene / Zenetanár

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	Zeneelmélet-szolfézs-zenediktálás 3. TLM 3301						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	Dr. Péter Éva						
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	Drd. Kálló Krisztián						
2.4 Tanulmányi év	II	2.5 Félév	I	2.6. Értékelés módja	Vizsga	2.7 Tantárgy típusa	Kötelező/alaptantárgy

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1 Heti óraszám	2	melyből: 3.2 előadás	1	3.3 szeminárium/labor	1
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	28	melyből: 3.5 előadás	14	3.6 szeminárium/labor	14
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					15
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					15
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portofóliók, referátumok, esszék kidolgozása					10
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					0
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					0
3.7 Egyéni munka össz-óraszám					42
3.8 A félév össz-óraszám					70
3.9 Kreditszám					3

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	<ul style="list-style-type: none"> Zeneelmélet-szolfézs-zenediktálás tantárgy első évének sikeres elvégzése
4.2 Kompetenciabeli	<ul style="list-style-type: none"> Középfokú szolmizálókészség és hallás utáni kottaírás

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> Az előadóterem audiovizuális műszerekkel való felszereltsége
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> Audiovizuális műszerek és szakkönyvtár megléte

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> – A zenei nyelvezet megértése és a zenei tevékenységek tudatos gyakorlásának megalapozása a zeneelméleti fogalmak rendszerbe foglalt tárgyalása által – A zenei írás-olvasás elsajátítása, a zenei gondolkodás fejlesztése – Az elsajátított elméleti ismeretek elmélyítése a zeneirodalomból vett példák, valamint gyakorlatok elemzése, hallás utáni felismerése, írásos rögzítése és az írott forma reprodukálása által – Abszolút és relatív szolmizáció elsajátítása
Transzverzális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> –A diák tudja megvalósítani felelősségteljesen a szakmai feladatait –A csapatmunka gyakorlatának megismerése, a különböző szintű szerepekkel és tevékenységekkel való megismerkedés, azok begyakorlása –Az egyéni folyamatos szakmai fejlődés szükségességének felismerése; a tanulás forrásainak és technikájának hatékony használata az egyéni szakmai fejlődés elérése érdekében

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	A tantárgy célja a zenei készségek (írás, olvasás, zenei gondolkodás) kialakítása és fejlesztése, amelynek elméleti alapjait a zeneelmélet, a gyakorlati alkalmazást a szolfézs, és zenediktálás biztosítja. Ez az összetett tevékenység bármilyen zenei tevékenység alapjául szolgál. Hozzásegíti az egyetemi hallgatókat, hogy a zenét, mint érthető szöveget fogják fel.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	A diák értse meg és tudja alkalmazni a zeneelméleti fogalmakat, legyen képes hallás után írásban rögzíteni közép nehézségű egyszólamú, valamint könnyű kétszólamú zeneműrészleteket; legyen képes szolmizálni különböző nehézségű zeneműrészleteket; legyen képes elemezni a zeneirodalomból vett példákat az elsajátított zeneelméleti ismeretek alapján.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Dinamika. Dinamikai jelek. Fogalmak: dinamika, fon, hangerőfokozatok, teraszdinamika Bibliográfia: Keszler: 62-65.l. Frank: Alapfokú, 24. Péter: 103-105; Giuleanu: 773-789.	-párbeszéd -analízis -szemléltetés -közlés -modellálás	
2. Agogika - tempojelzés, agogikai jelek. Fogalmak: fő tempojelzések, kiegészítő jelzések, metronom. Bibliográfia: Keszler: 95-104. l. Frank: Alapfokú, 7. l. Péter: 101-102; Giuleanu: 752-755.	-párbeszéd -analízis -szemléltetés -közlés -modellálás	
3. Zenei rövidítések, előadási jelek. Fogalmak: ismétlés, primo, secundo, D.C. al Fine, arpeggio, staccato, legato, tenuto, portato, glissando Bibliográfia: Keszler: 200-209. Péter: 105-107; Giuleanu: 151-153.	-párbeszéd -analízis -szemléltetés -közlés -modellálás	
4. Ékesítések (ornamentika): előke, utóka, paránytrilla, mordent, kettős ékesítés, trilla.	-párbeszéd -analízis	

<p>Fogalmak: előke, utóka, paránytrilla, mordent, kettős ékesítés, trilla.</p> <p>Bibliográfia: Keszler: 210-222. Péter: 110-114; Giuleanu: 839-856.</p>	<p>-szemléltetés -közlés -modellálás</p>	
<p>5. Kötetlen ritmus (parlando-rubato). A gregorián ének és a zsoltárok ritmikája.</p> <p>Fogalmak: parlando-rubato</p> <p>Bibliográfia: Keszler: 74–76. Giuleanu 420–422 l.</p>	<p>-párbeszéd -analízis -szemléltetés -közlés -modellálás</p>	
<p>6. Vegyes összetételű ütemek.</p> <p>Fogalmak: fő és mellékhangsúlyok</p> <p>Bibliográfia: Keszler: 86–90. l. Frank: Alapfokú, 5. Péter: 41-43; Giuleanu: 716-724.</p>	<p>-párbeszéd -analízis -szemléltetés -közlés -modellálás</p>	
<p>7. Időmértékes ritmus</p> <p>Fogalmak: giusto silabic bicron</p> <p>Bibliográfia: Ripa-Nedelcut: 44–60 l. Péter: 35-36; Giuleanu: 628-630.</p>	<p>-párbeszéd -analízis -szemléltetés -közlés -modellálás</p>	
<p>8. Aksak ritmus.</p> <p>Fogalmak: aksak</p> <p>Bibliográfia: Ripa-Nedelcut: 61–75. l. Péter: 35-36; Giuleanu: 630-633.</p>	<p>-párbeszéd -analízis -szemléltetés -közlés -modellálás</p>	
<p>9. A móduszok transzpozíciója (1 és 2 kereszt és bé előjegyzés)</p> <p>Fogalmak: transzpozíció</p> <p>Bibliográfia: Frank: Alapfokú, 14–15. l. Giuleanu: 827-829</p>	<p>-párbeszéd -analízis -szemléltetés -közlés -modellálás</p>	
<p>10. A móduszok transzpozíciója (3 és 4 kereszt és bé előjegyzés)</p> <p>Fogalmak: transzpozíció</p> <p>Bibliográfia: Frank: Alapfokú, 17–19. Giuleanu: 827-829</p>	<p>-párbeszéd -analízis -szemléltetés -közlés -modellálás</p>	
<p>11. A 4-7 kereszt és bé előjegyzésű tonalitások.</p> <p>Fogalmak: É, H, Fisz, Cisz-dúr; cisz, gisz, disz, aisz-moll</p> <p>Bibliográfia: Frank: Alapfokú, 20–24. ; Péter: 74-79; Giuleanu: 451-453.</p>	<p>-párbeszéd -analízis -szemléltetés -közlés -modellálás</p>	
<p>12. A négyeshangzatok alakzatai, előfordulásuk a dúr és moll tonalitás fokain.</p> <p>Fogalmak: négyeshangzat fajtái, megfordítások</p> <p>Bibliográfia: Frank: Alapfokú, 24–30. l. Frank: Hangzó zeneelmélet: 64–85. Péter: 83-85; Giuleanu: 429-430.</p>	<p>-párbeszéd -analízis -szemléltetés -közlés -modellálás</p>	
<p>13. A négyeshangzatok megfordításai; számozásuk.</p> <p>Fogalmak: quint-sext, terc.quart, secund akkord</p> <p>Bibliográfia: Frank: Alapfokú, 30–34. l. Frank: Hangzó zeneelmélet: 86–90. Péter: 83-85; Giuleanu: 429-430.</p>	<p>-párbeszéd -analízis -szemléltetés -közlés -modellálás</p>	
<p>14. A szűkített szeptimhangzat megfordításainak enharmóniája. Feloldási lehetőségek.</p> <p>Fogalmak: enharmónia, feloldás</p> <p>Bibliográfia: Frank: Hangzó zeneelmélet: 90–95. l.</p>	<p>-párbeszéd -analízis -szemléltetés -közlés</p>	

	-modellálás	
<p>Könyvészet</p> <p>Bárdos Lajos, <i>Harminc írás</i>, Zeneműkiadó, Budapest, 1969.</p> <p>Bárdos Lajos: <i>Tíz újabb írás</i> (1969-1974). Zeneműkiadó, Budapest, 1974.</p> <p>Berger, W.G.: <i>Dimensiuni modale</i>. Editura Muzicală, București, 1979</p> <p>Diaconu, Adrian: <i>Teorie superioară a muzicii</i>. Conservatorul “George Enescu”, Iași, 1978.</p> <p>Dănceanu, Liviu, <i>Introducere în epistemologia muzicii</i>, Editura Muzicală, București, 2003.</p> <p>Duțică, Gheorghe, <i>Fenomenul polimodal în viziunea lui Olivier Messiaen</i>, Ed. Artes, Iași, 2003</p> <p>Giuleanu, Victor: <i>Tratat de teoria muzicii</i>. Editura Muzicală, București, 1986</p> <p>Kesztler Lőrinc, <i>Zenei alapismeretek</i>. Zeneműkiadó, Budapest, 2000.</p> <p>Lendvai Ernő: <i>Bartók és Kodály harmóniavilága</i>, Budapest 1975.</p> <p>Péter Éva, <i>Zeneelmélet</i>, Presa Universitara Clujeana kiadó, Kolozsvár, 2017.</p> <p>Râpă, Constantin: <i>Teoria superioară a muzicii</i>. Vol.I. Sisteme Tonale; Vol.II. Ritmul. Ed. Media Muzica, Cluj, 2001-2002.</p> <p>Salzman, Eric: <i>A 20. század zenéje</i>. Zeneműkiadó, Budapest, 1980.</p> <p>Szelényi István, <i>Gyakorlati modulációtan</i>, Zeneműkiadó 1960.</p> <p>Taylor, Eric, <i>The AB Guide to Music Theory</i>, Part I, The Associated Board of the Royal Schools of Music, London, 1989</p> <p>Timaru, Valentin: <i>Dicționar noțional și terminologic</i>. Editura Universității din Oradea, 2002.</p>		
8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések

1. A dinamikai jelek értelmezése a szolfézsgyakorlatokban – Kulcsfogalmak: hangerősség, fon, teraszos dinamika – Bibliográfia: Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol II., 5–17. Dobszay László, Bicinia sacra, 38–47.	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	
2. Tempójelzések a szolfézsgyakorlatokban – Kulcsfogalmak: tempo, metronom – Bibliográfia: Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol II., 18–26. Dobszay László, Bicinia sacra, 48–60	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	
3. Zenei rövidítések előadása – Kulcsfogalmak: D’a capo al Fine, ismétlőjel, metrikai, ritmikai rövidítések – Bibliográfia: Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol II., 27–43. Dobszay László, Bicinia sacra, 61–68. Furda Augusta, Solfegii, 7	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	
4. Ékesítések az egyházi dallamok népi előadásában és a népdalokban – Kulcsfogalmak: előke, utóka, csoportos ékesítések, prallent trilla, trilla mordent – Bibliográfia: Bartók Béla–Kodály Zoltán, Erdélyi magyar népdalok, 13, 24, 33.	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	
5. Parlando, rubato ritmus előadása – Kulcsfogalmak: parlando, rubato – Bibliográfia: Kodály Zoltán, Válogatott biciniumok, 45. Dobszay László, Bicinia sacra, 17–23, 74–83. Furda Augusta, Solfegii, 8–9.	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	
6. Vegyes összetételű ütemek felismerése, lejegyzése hallás után és 2. olvasása. – Kulcsfogalmak: vegyes ütemek – Bibliográfia: Kodály Zoltán, Válogatott biciniumok, 64–66. Dobszay László, Bicinia sacra, 69–73. Furda Augusta, Solfegii, 10–11.	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	
7. Időmértékes ritmusú dallamok szolmizálása – Kulcsfogalmak: giusto silabic bicron – Bibliográfia: Dobszay László, Bicinia sacra, 84–92. Furda Augusta, Solfegii, 12–13. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol II., 44–60.	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	
8. Aksak ritmus olvasása és lejegyzése – Kulcsfogalmak: aksak – Bibliográfia: Dobszay László, Bicinia sacra, 93–97. Furda Augusta, Solfegii, 14–15. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol II., 61–75.	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	
9. Transzponált móduszok olvasása – Kulcsfogalmak: transzponált móduszok – Bibliográfia: Kodály Zoltán, Válogatott biciniumok, 7–13. Magyar Református Énekeskönyv 2, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 13, 14, 15, 18, 19, 27, 46. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol II., 76–90.	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	
10. Transzponált móduszok írása – Kulcsfogalmak: transzponált móduszok – Bibliográfia: Kodály Zoltán, Válogatott biciniumok, 14–30. Magyar Református Énekeskönyv 50, 51, 58. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol II., 91–104.	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	
11. Négy kereszt előjegyzésű dallamok szolmizálása és lejegyzése – Kulcsfogalmak: E-dúr, cisz-moll	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	

– Bibliográfia: Kodály Zoltán, Válogatott biciniumok, 30–44. Furda Augusta, Solfegii, 16–17. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol II., 105–116.		
12. Négyeshangzatok alakzatainak begyakorlása – Kulcsfogalmak: négyeshangzatok fajtái. – Bibliográfia: Kodály Zoltán, Válogatott biciniumok, 46–59. Furda Augusta, Solfegii, 18–19. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol II., 197–200 .	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	
13. Megfordított négyeshangzatok írása-olvasása – Kulcsfogalmak: quint-sext, terc-quart, secund akkord – Bibliográfia: Kodály Zoltán, Válogatott biciniumok, 60–69. Furda Augusta, Solfegii, 20–21. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol II., 201	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	
14. A szűkített szeptimhangzat felismerése a dallampéldákban – Kulcsfogalmak: szűkített szeptimhangzat – Bibliográfia: Kodály Zoltán, Válogatott biciniumok, 70–81. Furda Augusta, Solfegii, 22–23. Rîpă C. – Nedelcuț N. Solfegii pentru toți Vol II., 117–127 .	-gyakorlás -szemléltetés -analízis	

Könyvészet

Bartók Béla, Kodály Zoltán, *Erdélyi magyar népdalok*, Rózsavölgyi és társa, Budapest, 2001
 Bárdos Lajos: *Hangzatgyakorló*, Zeneműkiadó, Budapest, 2001
 Dobszay László, *Bicinia sacra*, Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, Magyar Egyházzenei Társaság, Budapest, 2000
 Diaconu, Adrian: *Teorie superioară a muzicii*. Conservatorul “George Enescu”, Iași, 1978.
 Dăncănu, Liviu, *Introducere în epistemologia muzicii*, Editura Muzicală, București, 2003.
 Duțică, Gheorghe, *Fenomenul polimodal în viziunea lui Olivier Messiaen*, Ed. Artes, Iași, 2003
 Forrai Miklós, *Ezer év kórusa*, EMB 1977.
 Furda Augusta, *Solfegii*, Ed. MPC Cluj-Napoca 1996
 Kodály Zoltán, *Válogatott biciniumok*, Editio Musica, Budapest, 2004.
 Molnár A. – Agócsy L., *Klasszikus kánonok, 230 solfeggios*, EMB 2004.
 Nelida Nedelcuț, *Culegere de solfegii (extras din Metronom)*, Academia de Muzică Cluj, 1994
 Péter Éva, *Szolfézs példatár*, Napoca Star Kiadó, Kolozsvár, 2009.
 Rîpă C. – Nedelcuț N. *Solfegii pentru toți Vol II*. Editura MediaMuzica, Cluj 2002
 Rîpă Constantin – Silaghi Iuliu, *Culegere de melodii pentru solfegiere*, Academia de muzică Cluj, 1997,
 Silaghi Iuliu, *Antologie de melodii pentru solfegiere, Vol I–II*, Academia de muzică Cluj, 1997.
 Taylor, Eric, *The AB Guide to Music Theory*, Part I, The Associated Board of the Royal Schools of Music, London, 1989

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

Megfelelő szakmai képzés a zeneelmélet, zenei írás és olvasás területén.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	A zeneelmélethez tartozó kérdések, fogalmak ismerete.	Ellenőrzés írásbeli teszt által	30%
	Zeneelméleti kérdések	Házi dolgozatok ellenőrzése	10%

	gyakorlati alkalmazása .		
10.5 Szeminárium / Labor	Egyszólamú és kétszólamú zenediktálás hallás utáni rögzítése	A zenei hallás fejlődésének ellenőrzése zenediktálás által.	30%
	-Szolfézs darabok eléneklése (tanult anyag és prima vista) -népdalok, zeneművek emlékezetből történő éneklése.	A kottaolvasási készség fejlődésének ellenőrzése a szolfézs gyakorlatok eléneklése által. Zenei memória fejlődésének ellenőrzése a memoriter darabok eléneklése által.	30%
A zeneelmélet fogalmainak ismerete. Közepes nehézségű zenediktálás hallás utáni írásbeli rögzítése. Zeneművek prima vista olvasása.			

Kitöltés dátuma

2022. április 21.

Előadás felelőse

dr. Péter Éva

Szeminárium felelőse

drd. Kálló Krisztián

Az intézeti jóváhagyás dátuma

2022. április 22..

Intézetigazgató